

SZAKOLCZAY LAJOS

Rajzos világmindenség

Szepessy Béla kiállítása
a Magyar Írószövetség Klubjában

A térfoglaló gesztusnak, amikor az ecset és a linóleummetsző kés elindul világkörüli útjára, van-e érzelmi vetülete (vagyis örömmámora)? Jogos a kérdés, hiszen a hódítás – a műveltségélményből származó javak „bekebelezése” – mindig valamifajta ünnepélyességgel jár. Történjen a kaland akár a történelem vizein, akár a sivatag homokjában görcsösen hajózva (kisebbségi élmény), akarva-akaratlanul magában foglalja azt a létösszegző gesztust, amely által kimondhatjuk szorító benső élményünket és a fölszabadító láz csodáját.

Erről van szó, a fölszabadító – a munka közben sebeket feltépő, ugyanakkor gyógyító – lázról. Annak ösztönző erejéről. Mikor is a golgotai élmény Krisztus kereszthalálát szimbolizálva – mi más juthatna eszünkbe a történelmi gyalázatot megjelenítő, a fókuszba Babba Máriát emelő *Veszedelmek Madéfalván* című tusrajzról (2013) – egy, a hatalom által ránk kényszerített drámai esemény fölötti ítélkezéssel azonos. A történelem téglái ugyan összecsiszálhatnak, volt, hogy paticsból (sövényből) épült az a bizonyos vár, de nem kezdhetik ki a néma katedrálisok fenéges békéjét (bennük orgonaként csak az emberi jajsavak kórusa zúg).

Minő biblikus, ugyanakkor a történelemben igencsak megmerítkező „földcsuszamlás” kellett ahhoz, hogy a metropolisz konstruált, több ismert épület-együttest, tornyot, kardforgató generálist és csupán a hit igazságában bízó, csapatokba gyűlt szegényt magában foglaló terét sugaras lurkókkal népesítse be – mintha a föld alatt karéjban menetelők tartanak, biztos alapként, a lázadó tömeget. A Szentföld fölszabadítására tett kísérlet? Inkább ártatlan lelkeknek – visszavért hazájába egy is? – a hit mezején való lekaszabolása (*Gyermekek keresztes hadjárata 1212 – 2015*).

Szó se róla, Szepessy Béla grafikai arzenáljában – kiállításán tusrajzok, fa- és linóleummetszetek szerepelnek – nem

csupán drámai fogantatású művek találhatók, hiszen *Az utolsó királykisasszony* (2010, linó) groteszk bája, vagy a *Harmonia és Kadmosz* (2015, tus, toll) minden átváltozó kísérletén túli, szép testekben való gyönyörködése, bármit is mond az antik mítosz, az idő nyomásában nem megroppanó *kellemet* sugározza ránk. És a *Herman Ottó műtermében* (2014) című linómetszeten sem a tárgyakkal súlyosított, nyomasztó lég hatását véljük fölfedezni (noha a sok fehér világít), sokkal inkább a „nyújtózó” természet, benne a munka által átszellemített madárvilág békéjét.

Ennek ellenére, legalább is most úgy érzem, a drámai fogantatású vagy a szakrális (szent) köröket érintő események állnak hozzá közelebb. A fekete-fehérnek, lett legyen az tusrajz, linóleum- vagy fametszet, olyan erős a kontrasztja, hogy a miniatiori munkát követelő, ezer pontból összeálló *káprázat* szinte „zsolozsma-süvitéssel” csaknem mindig az égbe lendül.

Kell-e pszichológiai magyarázat *Árpádházi Szent Erzsébet* (2010, fametszet) megigazulásához? Az önkínzással elért, csak „szenvedésgyöngyökkel” kivívott tisztaság beragyogja a wartburgi, társakkal övezett kozmoszt. S lehet, hogy elementáris erejű linómetszet-sorozata, a *Keresztek hegye I–III.*, ideértve a kisebb méretű, azonos című grafikát is (mind 2014), a litván zarándokhelyre utal, a megszentelt domb földrajzilag egyetemessé tágitott Golgotájára, ám minden lap fókuszában a személyesség gyötrő emléke áll.

Megrendítő korpuszélménnyel.

Herman Ottó műtermében (2014, linómetszet)

Dunai hajós

Az arc véghetetlen szenvedését, fekete krátersemmekkel a *Keresztek II. – Maga* című metszet mutatja, míg a széppé vált, magába mélyedő Krisztus búcsúzását a már említett kisméretű grafika. A keresztekből dombot (hegyet!) építő alázat pedig – különös szerkezeti világával – a *Keresztek hegye I. – Mindenkinek* és a *Keresztek hegye III. – A maga keresztje* sajátja. Az úttalan út bejárásával, többnyire a lapok sötét háttere *világít*, a művész saját magához ért közelebb.

Ha Szepessynek a síkban többretegű reneszánsz palotaképét nézzük (*Az igazi Chambord* – 2014, linó), az égi káprázat tengerében tükröződik az épület (középpont a palota urát kimerevítve); ha pedig a Krisztus előtti korból származó római arénát, a játékok (harcok) fellépőinek és a színes vendégseregnek egész arzenálját kapjuk. A klasszikus, Szepessy által minden ízében széppé formált itáliai *rom* ezáltal vált élővé (*Circus Maximus* – 2012, tollrajz). Talán ezen a grafikán, a pontokból összeálló „árnyékképeken” észlelni leginkább – ám a *Harmonia és Kadmosz*, valamint a kertköltészetben kicsúcsosodó, különös labirintussal pompázó *Útjaink* (2014, tus, toll) bravúráját se feled-

jük –, hogy a mives rajztudás, a pontokból és vonalakból mesehálót szövő grafikai káprázat (a benne rejlő érzéstömeggel) milyen történelmi s életmódbeli *teljesség* megjelenítésére képes.

A történelmi személyiségből vagy Verne-imitáció, Verne-parafraízis révén született portré – sava-borsa a főalak melletti haloványan tükröződő figurában, vagyis a megkettőződésben van – azzal válik izgalmassá, hogy a mellékalakok (a fönt lévő melankolikus férfival és a lenti két nőalak közé helyezett „tábornokkal”) hangulat-kiegészítő szerepet töltenek be (*A Dunai hajós* – 2013, tollrajz, tus).

A sok száz évvel ezelőtti német verses regény vagy az ugyancsak az idő tájt született magyar párja indította Szepessy Bélát arra, hogy vagabund tájvarázslatában úgy tegye a kiválasztott földrészt a tengerrel s hajókkal együtt szemképrázhatóan lakhatóvá – a *Simplicissimus I–III.* (2012) mindhárom linómetszeten fölül fehér koronaként izzóan süt a Nap –, hogy grafikáin középpont az épületegyüttesekből és a föld (kert) seiből kikerekedő arcok ne csak velünk, de a világmindenséggel is szembenézzenek.

Ezzel a művész révbe ért.